

INUIT ATAQATIGIIT

INATSIARTUNI

EM 2013/17
01. oktober 2013
Sara Olsvig

Forslag til: Inatsisartutbeslutning om at Grønlands Selvstyre tiltræder forslag til lov om ændring af lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling og lov nr. 154 af 27. maj 1964 arvelov for Grønland.

(Formand for Naalakkersuisut & Naalakkersuisoq for Udenrigsanliggender)

For indtil cirka halvtreds år siden blev børn født i Grønland og uden for ægteskab fra-taget retten til en juridisk fader. I 1963 kom så en ændring af denne situation, men ændringen tog ikke højde for børn født uden for ægteskab før året 1963 i Vestgrønland og 1974 i Østgrønland.

Det har ramt en stor gruppe personer, som gennem deres barndom har oplevet diskrimination. De har været udsatte for mobning og i det hele taget været genstand for en gennemgående forskelsbehandling i forhold til deres jævnaldrende, som tilfældigvis var født inden for ægteskab eller af forældre, hvor begge havde hjemsted i Grønland. Ikke mindst har disse personer været krænket alvorligt i forhold til deres rettigheder som børn. Retten til juridiske forældre er en helt grundlæggende ret i FN's børnekonvention, og det er en ret som alle børn, også de som nu er voksne, skal have.

Spørgsmålet som vi nu behandler, har været under politisk bevågenhed i efterhånden mange år. Første gang den blev lagt på bordet var i begyndelsen af 00-lerne af vores daværende medlem i Folketinget Kuupik Kleist.

I 2010 aftalte de daværende grønlandske og danske regeringer at der skulle udarbejdes en historisk redegørelse om sagen. Redegørelsen giver et overblik over de rationaler datidens politikere og beslutningstagere gjorde sig.

Måske troede staten og landsrådet i datiden at de gjorde det rigtige. Måske var det i bedste mening at de af alle mulige årsager, som besvær med at indhente blodprøver, ikke rettede på den dybt forældede krænkede retsstilling for børn født uden for ægteskab.

I dag kan ingen dog være i tvivl om, at den daværende lov fratog de ramte børn den grundlæggende ret til at have både en juridisk fader og en moder, og svækkede børnenes retsstilling. For mange af de ramte resulterede det i en kulturel, social og identitetsmæssig diskrimination, som har fulgt disse børn gennem hele deres liv, til den dag i dag.

Selvom staten gennem en lang årrække nu har været klar over denne alvorlige krænkelse af en stor gruppe borgere i Grønland, har handlingen for at rette op på sagen haltet.

Det er på høje tid, at disse personers grundlæggende menneskerettigheder anerkendes.

Derfor er det en stor glæde for Inuit Ataatigiit, at vi er nået hertil i dag. Lovudkastet i sig selv anerkender, at gruppen af personer som kaldes ”juridisk faderløse” har været krænkede menneskeretligt. Lovudkastet retter desuden op på en lang række implikationer denne manglende retsstilling har medført. Ud over manglende juridiske fædre tager lovudkastet højde for den mindre omtalte gruppe af personer uden en juridisk moder. Desuden sikrer lovudkastet, at faderskabssager kan genoptages, at den ramte person kan beskikkes en rettergangsfuldmægtig i fri proces, og at personer som får identificeret deres juridiske forældre, opnår arveret efter denne. Der er dog en stor, ny forskelsbehandling som ligger og gemmer sig i lovændringsforslaget. Det gælder de juridisk forælderløse personer, hvis juridiske forælder er afdød ved døden og dødsboet opgjort. I de tilfælde vil systemet igen spille fallit, hvis ikke vi får rettet op på denne forskelsbehandling, inden denne lovs færdiggørelse.

Fra Inuit Ataatigiit har vi arbejdet med netop denne problemstilling gennem Folketinget, hvor vi har stillet en række spørgsmål om sagen, ligesom vi løbende har været i dialog med den danske socialminister, under hvis ressortområde sagen ligger. Senest har den danske socialminister i et svar på udvalgsspørgsmål fra Inuit Ataatigiit vedkendt sig, at der opstår en ny forskelsbehandling i retsstillingen for de juridisk forælderløse, hvis forælder er afdød ved døden og dødsboet opgjort.

Fra Inuit Ataatigiit er vi derfor ikke i tvivl om, at der må gøres en indsats for at rette op på denne nye forskelsbehandling. Der er gået alt for mange år for disse personer til, at vi kun skal færdiggøre arbejdet halvt. Det er klart for enhver, at der nu er gået så mange år siden, at det sandsynligvis være en relativt stor del af gruppen af juridisk forælderløse, hvis ukendte juridiske forælder er afdød ved døden og dødsboet opgjort.

Nu skal vi gøre dette arbejde grundigt færdigt og sikre, at hele gruppen af juridisk forælderløse sikres anerkendelse af deres manglende retsstilling. Derfor henviser Inuit Ataatigiit lovændringsforslaget til udvalgsbehandling inden andenbehandlingen.

Endelig vil vi fra Inuit Ataatigiit udtrykke vores utilfredshed over, at de Juridisk Faderløse i Grønlands ikke i tilstrækkelig grad har været del af høringen om udformningen af denne lovændring. Foreningen Ataata og personerne bag har gjort et enormt stykke arbejde for at belyse emnet og få alle os andres øjne op for den forskelsbehandling de ramte personer lever under.

Der skal fremover rettes op på klagemulighederne over denne slags sager og vi vil henstille til, at udvalget ligeledes ser på hvilke dele af dansk lovgivning på ligebehandlingsområdet der ikke gælder for Grønland, så vi også her kan få rettet op på forskelsbehandlingen.

Vi håber, at alle partier vil være med til, at finde en løsning på denne nye forskelsbehandling således, at vi kan sende lovændringsforslaget tilbage til Folketinget med et forslag til, hvordan vi skal rette op på forholdet for de, hvis forælder er død og dødsboet opgjort.

Vi har noteret os, at Formanden for Naalakkersuisut henviser udvalgsbehandlingen til Familie- og Sundhedsudvalget. Vi mener dog, at lovforslaget hører hjemme i Lovud-valget og henviser derfor udvalgsbehandlingen af dette lovændringsforslag til dette udvalg.